

ΚΑΡΑΜΕΛΕΣ.

Ὁμιλεῖ τις περὶ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν μειονεκτημάτων τῆς Αἰγίνης ὡς ἐξοχῆς. Ἀφοῦ ὁ ὁμιλῶν ἀπηρίθμησεν τὰ φωτεινά της μέρη, τὸν ἐρωτᾷ ἄλλος :

— Ἐχει καὶ σκιερὰ ;

•Ο διηγούμενος ἀπάντησεν :

— Ναι, ἔχει περιβόλιν.

Τὸ ἄκρον ἄωτον φιλαργύρου :

— Νὰ μὴ βάζῃ πνεύματα ὅταν γράφῃ διὰ τὰ οἰκονομῇ μελάνην.

— Πῶς ὅταν βρέχῃ, ἐπιθυμοῦμεν περισσότερον ταῖς γυναῖκες ;

— Διότι ἡ γυναῖκες στεγνόνουν τοὺς ἀνδρας.

Οἱ Ἀθηναῖοι δέρνουν ἀρκετὰ εὐφρέστως τὰς γυναῖκάς των. Βίς μίαν τοιαύτην περίπτωσιν ἀποτεινόμενός τις πρὸς τὸν ξυλουργὸν αὐτόν :

— Δὲν ντρέπεσαι, τοῦ λέγει, νὰ βαρῆς τὴν γυναῖκά σου.

— Τί νὰ σὲ κάμω φίλε μου, ἀγαπῶ τὴν μουσικὴν· σὰ δὲν ἔχω κἀνένα ἄλλο ὄργανο, βαρῶ κ' ἐγὼ τὴν γυναῖκά μου.

Ὁ Ξενοδόχος παρουσιάζει εἰς ξένον λίαν ἐξογκωμένον λογαριασμὸν δι' ὕπνου μιᾶς νυκτός.

— Πολὺ ἀκριδοπληρόνεσθε ἐδῶ γιὰ τοὺς ψύλλους σας, τοῦ λέγει ὁ πελάτης.

— Κάθε μέρα τὸ συλλογιόμην αὐτὸ, γιατρικὸ κἀνένα δὲν ἤδρα νὰ τοὺς ξολοθρεύσω.

— Ἀπλούστατον· δείξτέ του αὐτὸ τὸ λογαριασμὸν, νὰ δῇτε πῶς θὰ φύγουνε.

ΚΡΙΤΙΚΗ.

Ν. Γ. ΚΑΜΠΑ

ΣΤΙΧΟΙ.

Εὐρίσκόμενός τις ἐν αἰθούσῃ διακόσμου πολυτελεστάτου δὲν προσελκύεται τόσον ὑπὸ τῶν πολυτιμωτέρων ἀντικειμένων τέχνης ἢ καὶ καθαρᾶς πολυτελείας, ὅσον ὑπὸ μικρῶν τινων κομψῶν κοσμημάτων, ἅπερ τυφλῶς συναντῶσιν οἱ δάκτυλοί του ἐπὶ τραπέζης ζητοῦντες ἐνασχόλησιν. Αὐτὰ, ἐνῶ συνομιλεῖ, θωπεύει, αὐτὰ περιεργάζεται εὐρίσκων τόσον τέλεια ἐν τῇ σμικρότητί των καὶ τόσον ἐλκυστικὰ ἐν τῇ τελειότητι.

Οὕτω φανταζόμεθα τοὺς νεωστὶ δημοσιευθέντας **Στίχους** τοῦ κ. **Ν. Γ. Καμπᾶ**, ὡς κομψοτεχνήματα τὰ ὅποια δὲν ἐπιβάλλονται οὔτε διὰ τοῦ ὅγκου τοῦ σχήματος, οὔτε διὰ τοῦ ὅγκου τῆς ἐμπνεύσεως, οὔτε διὰ τοῦ ὅγκου τῆς ἐπινοήσεως. Δὲν εἶναι ἔργα μεγάλης τέχνης ἥτις ἀφινόμεναι εἰς τὸ κυανοῦν τῆς φαντασίας, διατρέχει τὸν κίνδυ-

νον καὶ ν' ἀποπλανηθῇ, ἀλλ' εἶναι ἔργα μικρᾶς τέχνης ἥτις, περιορισμένη ἐντὸς γνωστῶν ὁρίων, φέρει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐλευθερίαν τῆς τελειότητος, ὅταν ἡ ἐλευθερία αὐτῇ παρακολουθῇται ὑπὸ τῆς ἰδιαζούσης ποιητικῆς ἀντιλήψεως ἢ ὑπερευαισθησίας.

Ἐὰν ἡ μεγάλη τέχνη ἀντιπροσωπεύῃ ἀπέραντον κῆπον, ἐν ᾧ τις συνθετικῶς δύναται νὰ διέλθῃ ὅλην τὴν κλίμακα τοῦ φυτικοῦ καλοῦ, ἀπὸ τῆς ἀκατεργάστου χλόης μέχρι τοῦ βασιλέως τῶν ἰνθέων ῥόδου, ἡ μικρὰ τέχνη ἀπεικονίζεται εἰς τὰς ὀλίγας τοῦ φιλανθοῦς γάστρας, αἵτινες καὶ πρὸς ἀλλήλας ἀποτελοῦσιν ὥραιον ῥυθμὸν καὶ ἐκάστη κατ' ἰδίαν ἐν φέρει φυτὸν, ὅπερ ἡ ἐπιμέλεια τοῦ φιλανθοῦς κατέστησε τὴν τελειοτέραν ἐκφρασιν τοῦ γένους· εἰς δ' ἀνήκει, ἂν εἶναι τῶν ῥοδοειδῶν ἢ τῶν κρινοειδῶν ἢ ἄλλων οἶων· δῆποτε.

Ὁ ποιητὴς περὶ οὗ γράφομεν εἶναι νεώτατος τὴν ἡλικίαν καὶ οἱ στίχοι, οὗς διὰ τῶν ἀνωτέρω κατετάξαμεν εἰς τὴν μικρὰν τέχνην, εἶναι τὰ πρωτόλειά του. Ἀλλ' ἡ νεότης ἔχει μέλλον καὶ τὸ μέλλον εἶναι ἐλεύθερον ν' ἀπλώσῃ τὴν χεῖρα ἀπὸ τῆς μικρᾶς εἰς τὴν μεγάλην τέχνην.

Ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἀθόρυβον μικροτεχνικὴν μετρίτητα δὲν πρέπει ν' ἀφήσωμεν ἀπαρατήρητον φαινόμενον λίαν παρήγορον, ὅτι οἱ Στίχοι τοῦ κ. Ν. Γ. Καμπᾶ χαράττουσι **νέαν ποιητικὴν περίοδον** τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος.

Τὸ μικρὸν αὐτὸ βιβλίον ποιεῖται τὴν ἐν τῷ κόσμῳ εἰσόδον του μὲ τὴν ὑπερφάνειαν τῆς φυσικῆς καλλονῆς, ὡς κόρη ἥτις πρώτην φορὰν εἰσαγομένη εἰς τὰς αἰθούσας ἐκπλήσσει διὰ τῶν χαρίτων τοῦ σώματος καὶ τῶν τρόπων αὐτῆς, οὐχὶ διὰ τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τῆς ψαλίδος τῆς ῥαπτρίας της. Οὔτε μετὰ τοῦ Βηλαρᾶ καὶ Χριστοπούλου δανείζεται πτερὰ ἀνακρεόντεια, οὔτε μετὰ τοῦ Ῥαγκαβῆ ἢ τοῦ Παράσχου, τῶν Σούτσων ἢ τοῦ Ζαλακώστα περιβάλλει τὴν ἐλληνίδα Μούσαν του ἐσθῆτα ῥωμαντικῆς παρισινῆς.

Τὸ πρῶτον χάρισμα ἐκεῖνων τῶν ποιημάτων τὰ ὅποια ἡμεῖς νομίζομεν ὡς ἀποτελοῦντα τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ποιήσεώς του εἶναι ἡ πλήρης πρωτοτυπία ἥτις πάντα κριτικὸν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας θ' ἀναγκάσῃ ἀφοῦ διατρέξῃ ὅλον τὸν νεώτερον Παρνασσὸν νὰ καταληφθῇ πολλάκις ὑπὸ καμάτου καὶ δυσπνοίας, συνηθέστερον ὑπὸ κόρου καὶ ἀηδίας, νὰ ἀναστείλῃ τὸ βῆμά του εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς οὗς, συνδυάζων μετὰ συγχρόνων ἄλλων ποιητικῶν ἐκδηλώσεων, θὰ προαχθῇ ἵνα χαράξῃ εἰς τὰς σημειώσεις του ἀρχὴν **νέου κεφαλαίου**.

Ἡ πεποίθησις ἡμῶν αὕτη ἀφορᾷ τὸ ἐν τέταρτον τῆς ὅλης συλλογῆς. Ὁμιλοῦμεν δηλαδὴ περὶ τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἢ εἰκοσιπέντε ἐκ τῶν ἑκατὸν τεσσάρων ποιημάτων, ὅσα περιέχουν οἱ **Στίχοι**. Καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀμείλικτος αὕτη ἐγγχείρησις θα δυσωπήσῃ τὸν ἀμείλικτον φθόνον καὶ θὰ μᾶς ὁμολογήσουν ἐπὶ τέλους ὅτι ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ κ. Ῥοῦδου ἰδρυθέντι ἀγῶνι περὶ νεοελληνικῆς ποιήσεως, εἰς δὲν ἐτολμήσαμεν ὑστατοὶ πάντων ν' ἀναμιχθῶμεν, ἐν μόνον δὲν δύνανται νὰ μᾶς ἀρνηθῶσι, τὴν ἀλήθειαν—ὅπως ἡμεῖς τὴν ἀντιλαμβανόμεθα.

Τὰ εἰκοσιπέντε αὐτὰ ποιήματα, ὅλα, καθὰ ἐκ τῶν ὑποσημειουμένων χρονολογιῶν ἐξάγομεν, τῆς τελευταίας τοῦ ποιητοῦ ἐσοδείας προτόντα, εἶναι ἀληθινὰ ἀνθόλλια μὲ

πλήρη καλλονὴν καὶ πλήρες μῦρον. Ξένα πάσης ῥωμαντικότητος, εἰσι γεγραμμένα ἐν ἀληθείᾳ, βεβαπτισμένα δὲ ἐν τῷ τῆς θυμηδὸς φλεβῷ, ἥτις ἀποτελεῖ τὸν κύριον τοῦ ποιητοῦ χαρακτήρα, προσπαίζουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, δίκην μικρῶν ἐν ἀναγλύφῳ ἐρωτιδίων, μετὰ τῶν αἰσθημάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια ἡ ῥωμαντικὴ ποίησις οὐδέποτε ἐξάγει εἰς πώλησιν χωρὶς τοῦ τραγικοῦ κοθόρου, ἡ δὲ ὑπερρωμαντικὴ προτιμᾷ σαδωνωμένα πάντοτε ὑπὸ ἀπαίσιον σταυρὸν καὶ σεσηπὸς φιλόρας κλάδους νὰ μεταπωλῇ, ὡς νὰ συνίστα εἰς τὴν φιλίαν νεκροῦς ἢ εἰς τὴν γνωριμίαν κηδευομένων.

Ἀνάταμε τὰ ἀνθύλλια αὐτὰ τοῦ κ. Καμπᾶ, χωρίσον ἐκ τῶν πετάλων τὰ σέπαλα, ἐκ τῶν ὑπέρων τοὺς στήμονας, περιστείλε τα εἰς τὴν ἀπλὴν μυροδόχον στεφάνην, θὰ ἴδῃς τὴν σύστασιν των τόσο ἀπλὴν ὥστε θὰ πιστεύσῃς πρὸς στιγμὴν τόσο εὐκόλῳ τὴν ἀνθοποιῶν, ὅσον εὐκόλος εἶναι ἡ στιχοποιία. Καὶ ὁμως ἐν τῇ ἀπλότητι τὰ ποιήματα ταῦτα εἶναι εἰς τὸ εἶδος των τὰ δυσκολώτερα, ὁμοιάζουν τὰ ἄγαλματια ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐνίοτε πωλοῦνται ἀντὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἑκάστον χιλιάδων φράγκων.

Τὸ θυμηδὲς ὅπερ διακρίνει τὸν κ. Καμπᾶν δὲν ἀποκλείει τὸ αἰσθημα, ὅπερ εἶναι ἡ βάσις παντὸς λυρικοῦ ποιήματος. Διότι ἀκριβῶς ἐξ ἴσου βλέπομεν ἐν αὐτῷ μεριζόμενα τὸ θυμηδὲς καὶ τὴν περιπάθειαν καὶ ἴσως τῆς αὐτῆς ἀμφότερα δυνάμεις. Καὶ δὲν εἶναι παραδοξολογία ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἐκεῖνος μάλιστα γνωρίζει νὰ κλαίῃ ὅστις γνωρίζει νὰ γελά. Ὁ κ. Καμπᾶς βεβαίως οὐδέποτε ἐκπίπτει εἰς τὴν ἐλαγίαν τῶν ῥωμαντικῶν, οὐ φρίττει τις νὰ πλησιάσῃ, ὡς φρίττει νὰ προσίδῃ τὰς ἐξ ἐπαγγέλματος μυρολογίστρας, πόρρωθεν ἀηδοῦς ὀξοῦσας λιθάνους καὶ νεκρικὴν ἀποφερούσας ὁσμὴν. Ἀλλ' ὁ γέλως τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ κρύπτει πολυτάκτους πόνο, ὃν δὲν ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἀληθείᾳ τοῦ εἰς ὅλον τὸ ἴσως ἀφ' ἑλγείας οὐλοῦντος.

Βεβαίως δὲν πρέπει τις νὰ ζητήσῃ εἰς τοὺς **Στίχους** τοῦ κ. Καμπᾶ πάθος ποιητικόν· οὔτε ἡ ἰδιάζουσα ποιητικὴ του ἀπόχρωσις συνάδει πρὸς αὐτὸ, διότι αὐτὴ μόνον τὴν περιπάθειαν φιλεῖ ἐν ψυχολογικῇ ἢ ἀναπτύσει γαλήνῃ, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀποπειρᾶται τὴν περιπάθειαν εἰς πάθος νὰ μεταβάλλῃ μεταπίπτει εἰς ψυχρότητα, ὡς εἰς τὸ *Δὲν κλέβω*.

Εἰς τὸ αὐτὸ παράγει αὐτὸν ἀποτέλεσμα ἡ πρὸς τὰς εἰκόνας καὶ τὰς παρομοιώσεις τάσις. Ἐνίοτε ἡ ποίησις του καταντᾷ ἀληθὲς εἰκονοστάσιον, εἰς ὃ ἄκων τις ἀναγκάζεται νὰ κάμῃ τὸν σταυρὸν του, διττὸν σημεῖον, ὡς γνωστὸν, σκωπτικῆς ἐκπληξέως καὶ εὐλαθείας. Ἀλλοτε αἱ εἰκόνες του καταντᾷ κοιναί, ὡς ἐν τῷ ποιηματίῳ *Ἡγάπων Παῖς*. Ἐνίοτε δὲ, ἂν οὐχὶ ἐν τῷ αὐτῷ ποιήματι, ἀλλ' ἐν πολλοῖς συγγενέσιν ἀπαντᾷ ταυτολογία παρομοιώσεων· ἀλλ' ἐνῷ αἱ εἰκόνες εἶνε τὸ ἀδύνατόν του μέρος, αὐταὶ συγχρόνως ἀποτελοῦσι καὶ τὴν δυνάμιν του καὶ ἴσως αὐτὴ καὶ μόνῃ ἡ δύναμις ἀρκεῖ νὰ ἀναδείξῃ αὐτὸν ὅχι στιχοπλόκον, ἀλλὰ ἀληθινὸν ποιητὴν, φέροντα ἐν ἑαυτῷ ὅλον τὸ ὑλικὸν μελλούσης ποιητικῆς δημιουργίας.

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν ἄλλο μέγα πλεονέκτημα του—καὶ τοῦτο πρὸς παραδειγματισμὸν διὰ τοὺς νέους φοιτολάτρας,—ὅτι ἐν τοῖς ποιήμασί του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκριβῶς περιορίζεται νὰ εἴπῃ ὅ,τι θέλει καὶ ὅ,τι πρέπει νὰ εἴπῃ. Οὐδέποτε ἡ ὁμοιοκαταληξία ἢ ὁ ρυθμὸς τὸν παρασύρει εἰς πλατειασμούς, οὐδέποτε ταυτολογεῖ, οὐδέποτε φοιτᾷ γράφων ἄρρητα ἀκατανόητα, ἀλλ' εὐσταλὴς πάντοτε ἡ Μοῦσα του ὁμοιάζει δειλὴν, ἀλλ' εὐφυᾶ, κόρην, ἥτις τότε μόνον ὁμιλεῖ, ὅταν πρόκειται νὰ εἴπῃ τί εὐάρεστον.

Τὰ ποιητικὰ του παίγνια, οἷα εἶναι τὰ ὑπὸ τὰς ἐπιγραφὰς *Τὶ λές Μαρία*, *Στάσου*, *Τὶ καλὸ*, *Ἀπόστασα*, *Ἡ ἐντολὴ*, *Τὶ σ'* ἦρθε, εἶναι ὅντως ἀπαράμιλλα. Θέλουν ὡς νὰ ἦσαν τόνοι ἐλαφροῦς μουσικῆς τοῦ Λεκῶ. Ἐνῷ εἰς τὰ μετέχοντά πως σατύρας ὡς τὰ *Θὰ βραχοῦμε*, *Τὶ γταίει*, *Τὶ λέτε δὲν τοῦ μοιάζει*, *Κριτικὴ*, *Ἰανουάριος ἀποκαλύπτωμεν*, ἵνα ἐμμείνωμεν εἰς τὴν αὐτὴν παρομοίωσιν, θορυβώδεις φθόγγους ὀρεμπασιακῆς μουσικῆς, τοῦ δὲ που ὡς ἀστέρης ἀπὸ βεγγαλικοῦ φωτὸς ἐν εἶδει βότρουος πίπτοντας καρποῦς μολιερίου εὐθυμίας.

Τὰ ποιήματά του, ἅπερ πρεκβατικῶς λέγομεν ὅτι εἶναι γεγραμμένα ἐν στίχοις λαξευτοῖς, τομῇ ἀμώμῳ καὶ μέτροις δυσχέρειαν ἀφ' ἑνὸς, ἀλλὰ τόσο ἀπ' ἄλλου κομποῦς, μερίζονται μετὰ τῆς δημώδους καὶ τῆς καθαρευούσης. Εἰς ποίαν πρέπει νὰ δοθῇ τὸ μῆλον, δὲν εἶναι τόσο εὐκόλῳ ν' ἀποφανθῶμεν, ὅταν μάλιστα καὶ τὴν καθαρεύουσαν καὶ τὴν δημώδη ὁ ποιητὴς γράφει μετὰ γνώσεως καὶ καλαισθησίας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δύσκολον ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι τὰ ἐν τῇ καθαρευούσῃ γεγραμμένα καθυστεροῦσιν οὐ μόνον εἰς τὸ θυμηδὲς, ὅπερ λόγοι ψυχολογικοὶ καθ' ἡμᾶς ἀπαγορεύουσιν ν' ἀναπτυχθῇ ἐν γλώσσῃ μὴ δημώδει, μὴ ζωτανῇ, μὴ λαλουμένην, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐστροφίαν καὶ τὴν ἄλλην ἐλαστικότητα. Εἶναι πράγματι ὡραία ἐν τῇ ἀκινήσεια της. Ἡ διαφορὰ τῶν δύο εἶναι οἷα μετὰ τῷ ἔργῳ γλύπτου καὶ πίνακος ζωγράφου.

Πρὶν περάνωμεν τὴν πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐφημερίδος ἡμῶν ἐκτεθεῖσαν κρίσιν ὀφείλομεν νὰ μνημονεύσωμεν ἰδιαζόντως δύο εἰς τῶν καθαρεύουσας γεγραμμένων ποιημάτων, τοῦ ὡς προλόγου χρησιμεύοντος *Τὰ ἄσματά μου* καὶ τοῦ ἐξ ὅλων τῶν ποιημάτων ὡς ἄσματος δυναμένου νὰ γνωριῇ σθῇ *Ἡ Λεοβία*.

Μετὰ τῆς ὡραίας Λεοβίας σφίγγομεν τὴν χεῖρα τοῦ φίλου καὶ συνεργάτου μας **Νίκου**, δίδοντες αὐτῷ τὴν φιλικὴν ἀδελφὴν νὰ αἰσθανθῇ ἀληθινὴν χαρὰν ἐπὶ τόσο καλοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ποιητικοῦ του σταδίου.

Καλεδάν.

ΥΔΩΡ ΤΟΥ ΔΡΟΣ ΤΡΙΚΟΣ

EAU DU Dr. TRIKOS

Καθαρίζει τὴν κεφαλὴν, ἐξαφανίζει τὴν πιτυρίδα, κατευνάζει τὸν κνισμὸν (φαγοῦραν), ἐξαλείφει τὰς ἐρυθρότητας τοῦ δέρματος, διατηρεῖ τὴν στιλπνότητα τῆς κόμης καὶ ἐμπίποδίζει τὴν πτώσιν τῶν τριχῶν.

Φαρμακευπορεῖον Κ. **Ὀλυμπίου** ὁδὸς Ἑρμοῦ 206.

ΕΛΙΞΙΡΙΟΝ ΡΙΓΩ

DENTOVINE RIGAUD

Τὸ Ἐλιξίριον τοῦτο βάσιν ἔχον τὴν ἄρρικαν, εὐωδιάζει εὐάρεστος τὸ χρῶμα, καθαρίζει καὶ ὀφθαλμίζει τὴν ἀναπνοὴν, λευκαίνει τοὺς ὀδόντας, διευκολύνει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος καὶ δίδει εἰς τὰ οὖλα τὸν ῥόδιον χρωματισμὸν ὅστις εἶναι τὸ σημεῖον τῆς υγείας.

Παρά Κωνσταντίνῳ **Ὀλυμπίῳ**, 206, ὁδὸς Ἑρμοῦ.